

Jaakko Hämeen-Anttila

* 26.2.1963 † 18.12.2023

Jaakko Hämeen-Anttila menehtyi äkilliseen sairaskohtaukseen 18.12.2023 Edinburghissa. Hämeen-Anttila muistetaan ahkerana tieteentekijänä, kääntäjänä ja kirjailijana, joka kirjoitti lukuisia kirjoja ja artikkeleita. Hän toimi arabian kielen ja islamin tutkimuksen professorina Helsingin yliopistossa vuosina 2000–2016 ja samalla nimikkeellä Edinburghin yliopistossa vuosina 2016–2023.

Hämeen-Anttila opiskeli Helsingin yliopistossa muun muassa klassista arabiaa, akkadia, muita seemiläisiä kieliä ja persiaa. Hänen pro gradunsa oli assyriologian alalta, ja hän aloitti myös väitöskirjansa kirjoittamisen tässä oppiaineessa. Hämeen-Anttila kuitenkin vaihtoi väitöskirjansa aiheita, ja se käsitteli lopulta klassista arabialaista filologiaa perinnettä. Väitöskirja oli nimeltään *Lexical ibdāl, Part I: Introduction: Source studies: With a reconstruction of Abu Turāb's K. al-I'tiqāb* (1993).

Väitöskirjan jälkeen hän julkaisi nopeassa tahdissa useita englanninkielisiä artikkeleita ja editoi arabiankielisiä tekstejä. Hänet nimitettiin Helsingin yliopiston arabian kielen ja islamin tutkimuksen professoriksi vuonna 2000.

Hämeen-Anttila myös suomensi lukuisia klassisen arabian- ja persiankielisiä

tekstejä suomeen. Käännösten joukossa on mm. Koraani sekä Rumin ja Hafezin runoutta. Hän kirjoitti monia akateemista tutkimusta popularisoivia suomenkielisiä teoksia, kuten *Islamin käsikirja* (Otava, 2004) ja *Mare nostrum: länsimaisen kulttuurin juurilla* (Otava, 2006).

Hämeen-Anttilan tärkeimmät panokset kansainväliseen tutkimukseen ovat hänen monografiansa *Maqama: A History of a Genre* (2002), *The Last Pagans of Iraq: Ibn Waḥshiyya and His Nabatean Agriculture* (2006), *Khwadāynāmag: The Middle Persian Book of Kings* (2018) ja *Portrait of an Eighth-Century Gentleman: Khālid ibn Safwān in History and Literature* (2020). Nämä kirjat ja lukuisat artikkelit kertovat Hämeen-Anttilan laajasta akateemisesta asiantuntemuksesta. Lisäksi ne osoittavat hänen kiinnostustaan etsiä ja hyödyntää lähteitä, jotka muut tutkijat ovat jättäneet huomiotta.

Suomalaisen Tiedeakatemian jäseneksi Jaakko Hämeen-Anttila kutsuttiin vuonna 2005.

2010-luvulla Hämeen-Anttila alkoi hakea akateemisia toimia Suomen ulkopuolella. Hänet nimitettiinkin arabian kielen ja islamin tutkimuksen professoriksi Edinburghin yliopistoon vuonna

2016. Edinburghissa hän keräsi ympärilleen uuden opiskelijoiden joukon, joka oli kiinnostunut islamista sekä klassisesta arabialaisesta ja persialaisesta kirjallisuudesta.

Jaakko Hämeen-Anttilan poismeno oli äkillinen ja yllättävä. Häntä jäävät kaipaamaan hänen perheensä, ystävänsä, kollegansa ja oppilaansa Suomessa, Skotlannissa ja muissa maissa.

Ilkka Lindstedt